

Załącznik do
Uchwały nr LXI/317/10
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 28.07.2010 r.

***PROGRAM USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU MIASTA I GMINY IŁŻA***

Iłża 2010

Spis treści:

1. Wstęp
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest
4. Charakterystyka Gminy Iłża
5. Ilość i stan wyrobów zawierający azbest na terenie Miasta i Gminy Iłża
6. Finansowe aspekty realizacji programu
7. Podsumowanie

Załączniki:

- Nr 1 – Wykaz aktów prawnych
- Nr 2 – Wykaz firm
- Nr 3 – Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

1. Wstęp

Azbest to grupa wielu minerałów, występujących w formie włóknistej. Nazwa ta dotyczy ogółu minerałów krzemionkowych tworzących włókna. Włókna azbestu cechują się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników fizycznych i chemicznych. Produkty wykonane z azbestu są ognioodporne, kwasoodporne, odporne na korozję i mają właściwości dźwiękochłonne.

Na podstawie wykopalisk dokonanych w Finlandii stwierdzono, że azbest był stosowany już ok. 4500 lat temu. W Europie Południowej jest znany już od ponad 2500 lat. W XV-XIX wieku azbest dodawany był do różnych surowców w celu uzyskania knotów do świec, niepalnego papieru, skóry, wyrobów tekstylnych, płaszczy żołnierskich.

Dzięki unikalnym właściwościom, w kolejnych latach azbest był wykorzystywany jako surowiec do produkcji ponad 3000 wyrobów. Wykorzystywano go szczególnie w budownictwie jako: pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne. Ze względu na złe przewodnictwo ciepła i prądu był wykorzystywany jako materiał izolacyjny. Poza tym był stosowany do produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, a także produkcji farb, klejów, płytek podłogowych, smarów, pokostów, lepików, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek p/gazowych. Dzięki ogniotrwałości i izolacyjności termicznej stosowano go do wyrobu tkanin i farb ogniotrwałych.

Chryzolit, który jest uznawany za mniej szkodliwy jest nadal stosowany w USA. Aktualnie azbest wykorzystuje się do produkcji silników raketowych w amerykańskim programie wahadłowców kosmicznych oraz w przemyśle okrętowym.

W Polsce brak jest złóż azbestu. Azbest wykorzystywany do produkcji był w przeszłości importowany z byłego ZSRR i Kanady. W latach siedemdziesiątych XX wieku sprowadzano rocznie nawet ok. 100 tys. ton azbestu, z czego ok. 85 % wykorzystywano do produkcji pokryć dachowych i elewacji budynków. Pozostały azbest był stosowany do: produkcji rur azbestowo-cementowych (ilość szacuje się na około 600 tys. ton), w hutnictwie i przemyśle ceramicznym (ok. 60 tys. ton). Masę wyrobów małogabarytowych, będących w użyciu ocenia się na 100 tys. ton.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Pył jaki powstaje podczas wydobywania i przerobu azbestu, a także podczas użytkowania wyrobów zawierających ten materiał, należy do bardzo niebezpiecznych trucizn. W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. został umieszczony zapis nakazujący usunięcie azbestu ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

Podstawowym celem programu jest oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko w terminie do 2032 r.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Iłża określa zasady wspierania przedsięwzięć związanych z realizacją ogólnopolskiego programu na terenie gminy i stanowi realizację zadania zapisanego w Planie Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Iłża.

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych dla mieszkańców gminy spowodowanych azbestem
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

• **Klasa I** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu

towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe.

•**Klasa II** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Biologiczna agresywność pyłu azbestu zależy od stopnia penetracji i ilości włókien w dolnej części układu oddechowego. Wyroby azbestowe stwarzają zagrożenie dopiero wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Dochodzi do tego najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, a także wskutek naruszania struktury wyrobu.

Szkodliwość włókien azbestowych zależy od długości i średnicy włókien. Większe włókna są mniej szkodliwe, gdyż w większości zatrzymują się w górnych drogach oddechowych, skąd są usuwane przez rzęski. Włókna bardzo drobne są usuwane przez system odpornościowy. Najbardziej niebezpieczne dla organizmu ludzkiego są włókna o długości $>5\mu\text{m}$ i średnicy $<3\mu\text{m}$, przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w do płuca i w wyniku wieloletniego podrażnienia komórek wywołują nowotwory. Włókna takie powstają najczęściej podczas ścierania wykładzin hamulcowych i sprzęgłowych samochodów starszego typu.

Pojawienie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest uzależnione od rodzaju ekspozycji. Ekspozycja może być: zawodowa, parazawodowa i środowiskowa. Różnią się one wielkością stężeń włókien, rozmiarami włókien, długością trwania narażenia, skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył może być przyczyną chorób takich jak:

- **pylica azbestowa (azbestoza)** – jest to śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej z obecnością ciałek lub włókien azbestowych. Ciężkość azbestozy zależy od kumulowanej dawki włókien azbestu i okresu jaki upłynął od pierwszego narażenia. Procesy zwłóknieniowe przebiegają bardzo wolno – objawy kliniczne pojawiają się najczęściej dopiero po 10 latach. Choroba ta przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc.
- **zmiany opłucnowe** – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Mogą występować pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Zgrubienia opłucnej towarzyszą zwykle procesom zwłóknienia sąsiadującej tkanki. Zmiany opłucnowe powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
- **rak płuc** – to najpowszechniejszy nowotwór wywołany przez azbest. Azbestowe zmiany nowotworowe mają tendencję do umiejscowienia się w dolnej części płuca, w przeciwieństwie do innych nowotworów, które w większości umiejscawiają się w górnej części płuca. Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Choroba ta jest postępująca i prowadzi do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Nowotwór rozwija się najczęściej u osób zawodowo narażonych na kontakt z azbestem, a także u osób mieszkających w okolicach kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu. Najczęściej raka płuc wywołuje azbest amfibolowy. Ilość wykrywanych tego typu nowotworów zwiększa się o około 10% rocznie.
- **międzybłoniak opłucnej** – jest to rzadko występujący nowotwór złośliwy. Jest to choroba trudna do zdiagnozowania, charakteryzująca się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około jednego roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności oddechowych, bólów w klatce piersiowej, kaszlu, wysięku w jamie opłucnej. Nowotwór ten występuje najczęściej u osób powyżej 65 roku życia. W Polsce z powodu międzybłoniaka opłucnej umiera rocznie około 120 osób.

W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej na pył azbestu głównym skutkiem jest międzybłoniak opłucnej i wzrost ryzyka raka płuca.

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Regulacje prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, począwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, są zamieszczone w aktach prawnych które przedstawiono w **załączniku nr 1**.

Realizacja Programu jest powiązana z realizacją celów następujących dokumentów:

- Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie – Narodowa Strategia Spójności,
- Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010,
- Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej,
- Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach do końca grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,

- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- opiniowanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów. Częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz aktualizacja informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),

- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona

inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. Charakterystyka Gminy Ilża

Gmina Iłża położona jest w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego. Gmina graniczy: od północy z miastem i gminą Skaryszew (powiat radomski) oraz gminą Kazanów (powiat zwoleński), od wschodu z gminami: Ciepeliów i Rzecznów (powiat lipski), od południa z gminą Brody (powiat starachowicki), od zachodu z gminami: Wierzbica (powiat radomski) i Mirzec (powiat starachowicki). W skład gminy wchodzi: Miasto Iłża, 31 sołectw i 4 miejscowości nie posiadające statusu sołectwa.

Powierzchnia gminy wraz z miastem wynosi 255,85 km² (w tym miasto 15,8 km²), ludność to 15498 mieszkańców (w tym miasto 5146) – 2008 rok. Użytki rolne stanowią 55,5% (14200 ha), lasy i grunty leśne około 40% powierzchni ogólnej gminy. W rolnictwie zatrudnionych jest 70% ogółu ludności. Na terenie gminy znajdują się znaczne zasoby wód wglębnych o dużej czystości. W dolinie rzeki Iłżanki znajdują się źródła pulsujące, które charakteryzują się dużą wydajnością i nigdy nie zamarzają. Znaczny obszar gminy i miasta objęty jest granicami krajobrazu chronionego.

Miasto Iłża to jedno z najstarszych miasteczek powiatu radomskiego. Leży na pograniczu Gór Świętokrzyskich i Niziny Mazowieckiej, w malowniczej dolinie rzeki Iłżanki. Północno-wschodnia część gminy Iłża leży w zasięgu synklinorium brzeźnego, natomiast południowo-zachodnia część w obrębie antyklinorium świętokrzyskiego (obrzeże mezozoiczne Gór Świętokrzyskich). Granica między tymi jednostkami biegnie wzdłuż linii uskokowej Mogielnica-Iłża.

Demografia

Gmina Iłża liczy 15498 mieszkańców, w tym 5146 osób zamieszkujących miasto (wg stanu na 31.12.2008r.).

Liczba ludności w mieście i gminie Iłża w latach 2004-2008:

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba mieszkańców ogółem	15843	15780	15686	15577	15498
Miasto	5238	5231	5212	5169	5146
Wieś	10605	10549	10474	10408	10352

*wg danych GUS – Bank Danych Regionalnych

Z analizy danych statystycznych dotyczących liczby mieszkańców w latach 2004–2008 wynika, że w mieście i gminie Iłża następuje spadek liczby ludności.

Korzystnymi cechami demograficznymi są:

- korzystna struktura wiekowa ludności: wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym (62,3% ogółu), 19,9% osób w wieku przedprodukcyjnym i 17,8% w wieku poprodukcyjnym (wg GUS/BDR – stan na 31.12.2008r.)
- wyrównany współczynnik feminizacji (kobiety stanowią 48,8% całej populacji).

Niekorzystne trendy w procesach demograficznych to:

- ujemne saldo migracji,
- ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego,
- spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa.

Mieszkalnictwo

Liczba mieszkań i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Iłża:

2006		2007		2008	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
4600	342 593	4616	344 287	4635	347 445

* wg GUS/BGR

Wg danych GUS/BGR w 2008 roku wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie miasta i gminy Iłża kształtowały się następująco:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 75 m²;
- przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę – 22,5 m²,
- procent mieszkań wyposażonych w wodociąg – 94,6%,
- procent mieszkań wyposażonych w łazienkę – 86,1%,
- procent mieszkań wyposażonych w c.o. – 79,1%,

Rolnictwo

W gminie Iłża użytki rolne zajmują 55% terenu gminy (z czego prawie 90% to grunty orne). Nieużytki rolne zajmują 0,4% obszaru gminy - najbardziej zalecaną formą rekultywacji tych gruntów jest ich zalesianie.

Struktura użytkowania gruntów gminy Iłża:

Struktura użytkowania	ha	%
Ogólna powierzchnia ewidencyjna	25.582	100
użytki rolne razem	14.064	55,0
w tym: grunty orne	12.544	89,2
użytki zielone	1.343	10,8
lasy oraz tereny zadrzewione	10.425	40,7
grunty pod wodami	106	0,4
nieużytki	101	0,4
tereny pozostałe	887	3,5

Pod względem typologii w gminie Iłża występują gleby:

- wytworzone z piasków - głównie na północy i na południu;
- gleby pyłowe - w środkowej części gminy;
- gliniaste - na północnym zachodzie;
- lessy - na wschód od Iłży po Rieczniów;
- rędziny lokalnie - w rejonie Sereczic, Kolonii Sereczic i Iłży;
- w typie czarnych ziem - głównie we wschodniej części terenu w rejonie wsi Małomierzyce – Stara Wieś oraz na zachodzie w rejonie Gaworzyny-Krzyżanowic – Starosiedlic;
- hydrogeniczne - w dolinach rzek i cieków oraz w bezodpływowych obniżeniach terenu.

Działalność pozarolnicza

W 2008 roku na terenie miasta i gminy działały 903 podmioty gospodarcze, z czego około 95% reprezentuje sektor prywatny.

Wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – blisko 85% ogółu podmiotów. Z reguły są to małe firmy, które nie generują znaczącej liczby miejsc pracy.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON z terenu miasta i gminy według sektorów własnościowych w 2008 roku:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Podmioty gospodarcze</i>

Sektor publiczny:	
- podmioty gospodarki narodowej	43
- państwowo i samorządowe jednostki prawa budżetowego	33
- spółki handlowe	1
- państwowo i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1
Sektor prywatny:	
- podmioty gospodarki narodowej	860
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	733
- spółki handlowe	21
- spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4
- spółdzielnie	5
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	30
Ogółem	903

*wg GUS/RBD

Środowisko przyrodnicze

Część gminy Iłża stanowi Obszar Krajobrazu Chronionego „Iłża – Makowiec” i NATURA 2000, który został wprowadzony Rozporządzeniem Nr 39 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 kwietnia 2002r.

Obszar Krajobrazu Chronionego „Iłża - Makowiec” o powierzchni 16,65 km² obejmuje swym zasięgiem dolinę rzeki Iłżanki przecinającą Wzgórza Iłżeckie, w części środkowej największe torfowisko w województwie w okolicach Pakosławia ze źródłiskami Modrzejowicy oraz położone dalej na północ kompleksy leśne Modrzejowice, Skaryszew i Makowiec. Obszar ten jest bardzo malowniczy ze względu na zróżnicowane ukształtowanie terenu, występujące rzeki oraz kompleksy leśne.

W gminie Iłża objęto ochroną obszary leśne, które zostały uznane za rezerwat przyrody Rozporządzeniem Nr 102 i 104 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 czerwca 2000r., są to:

- rezerwat „Piotrowe Pole” obszar lasu o powierzchni 1,90 ha,
- rezerwat „Dąbrowa Polańska” obszar lasu o powierzchni 28,55 ha.

Na terenie gminy Iłża znajduje się sześć pomników przyrody:

- Modrzew polski (*Larix polonica*) w wieku 200 lat o obwodzie pnia na wysokości 130 cm - 365 cm, wysokości 28 m.
- Modrzew polski (*Larix polonica*) w wieku 200 lat, o obwodzie pnia 275 cm, wysokości 28 m.

- Modrzew polski (*Larix polonica*)- w wieku 200 lat w obwodzie pnia 270 cm, wysokości 26 m.
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*)- w wieku 160 lat, obwodzie pnia 345 cm, wysokości 25 m, rozpiętość korony 5 x 12 m.
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*)- w wieku 300 lat, obwodzie pnia 450 cm, wysokości 26 m.
- Modrzew polski (*Larix polonica*) w wieku 200 lat, obwodzie pnia 325 cm, wysokości 27 m.

Na terenie gminy istnieją dwa kompleksy torfowisk - Prędocin (o powierzchni ok. 5 ha) i Pakosław, usytuowane przy północno-wschodniej granicy mezoregionu Przedgórze Iłżeckiego, a tym samym na granicy Wyżyny Małopolskiej i Nizin Środkowopolskich, reprezentowanych tu przez Równinę Radomską (o powierzchni ok. 530 ha, z czego 203,7 ha zostało uznane jako użytek ekologiczny).

Torfowisko Pakosław zostało ujęte w programie NATURA 2000, na którym co najmniej cztery gatunki roślin zasługują na specjalną troskę, są to:

- jęczyzka zwyczajna- (*Ligularia sibirica*)
- brzoza niska- (*Betula humilis*)
- gnidosz królewski- (*Pedicularis sceptrum calorum*)
- wierzba czarniawa- (*Salix nigricans*)

Na terenie gminy Iłża występują cztery parki zabytkowe wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: Park w Krzyżanowicach, Dwór i park w Starosiedlicach, Park w Pakosławiu oraz Park w Prędocinie.

Na terenie gminy znajduje się również fragment projektowanego specjalnego obszaru ochrony Natura 2000- Uroczyska Lasów Starachowickich (PLH26_30).

Hydrografia

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki i jej dopływów: Małyszyniec, Modrzejowica i Struga. Rzeka Iłżanka jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jest to rzeka IV rzędu, o długości 76,8 km i powierzchni dorzecza 1127,4 km.

Na terenie gminy wody podziemne występują w kilku zalegających nad sobą poziomach. Tuż pod powierzchnią zalegają wody zaskórne, głębiej wody gruntowe. Warunki hydrograficzne na terenie gminy powiązane są ściśle z budową geologiczną. Występuje kilku poziomów warstw wodonośnych: czwartorzędowe, trzeciorzędowe, kredowe oraz górnouralskie. Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica-Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno-wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 403. Z wodami podziemnymi związane jest występowanie źródeł.

W dolinie Iłżanki występują źródła pulsujące w utworach aluwialnych, które charakteryzują się dużą wydajnością, nigdy nie zamarzają i nie wysychają.

5. Ilość i stan wyrobów zawierający azbest na terenie Miasta i Gminy Iłża

Na terenie Miasta i Gminy Iłża dokonano inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Urzędu Miejskiego w Iłży przez właścicieli i zarządców nieruchomości, określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie gminy.

Zebrane informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Szczegółowe zestawienie ilości i miejsc występowania azbestu na terenie miasta i gminy Iłża:

<i>Nazwa miejscowości</i>	<i>Rodzaj wyrobów zawierających azbest</i>	<i>Ilość wyrobów zawierających azbest (m²)</i>
Sołectwo Alojzów	Płyty faliste azbestowo - cementowe	9406
Sołectwo Białka	Płyty faliste azbestowo – cementowe	12527
Sołectwo Błaziny Dolne	Płyty faliste azbestowo – cementowe	2513
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	100
Sołectwo Błaziny Górne	Płyty faliste azbestowo – cementowe	190
Sołectwo Chwałowice	Płyty faliste azbestowo – cementowe	10709
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	250
Sołectwo Florencja	Płyty faliste azbestowo – cementowe	2161
Sołectwo Gaworzyna	Płyty faliste azbestowo – cementowe	5270
Sołectwo Jasieniec Iłżecki Dolny	Płyty faliste azbestowo – cementowe	2540
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	280
Sołectwo Jasieniec Iłżecki Górny	Płyty faliste azbestowo – cementowe	794
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	100
Sołectwo Jasieniec Maziarze	Płyty faliste azbestowo - cementowe	763
Sołectwo Kajetanów	Płyty faliste azbestowo - cementowe	600
Sołectwo Jedlanka Nowa	Płyty faliste azbestowo - cementowe	11872
Sołectwo Jedlanka Stara	Płyty faliste azbestowo - cementowe	220
Sołectwo Koszary	Płyty faliste azbestowo - cementowe	7974

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ilża

Sołectwo Kotlarka	Płyty faliste azbestowo – cementowe	7874
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	100
Sołectwo Krzyżanowice	Płyty faliste azbestowo - cementowe	14730
Sołectwo Małomierzyce	Płyty faliste azbestowo - cementowe	16138
Sołectwo Maziarze Nowe	Płyty faliste azbestowo – cementowe	7487
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	650
Sołectwo Maziarze Stare	Płyty faliste azbestowo - cementowe	430
Sołectwo Pakosław	Płyty faliste azbestowo - cementowe	3262
Sołectwo Pastwiska	Płyty faliste azbestowo - cementowe	5370
Sołectwo Pieńki	Płyty faliste azbestowo - cementowe	1327
Sołectwo Piłatka	Płyty faliste azbestowo - cementowe	3769
Sołectwo Płudnica	Płyty faliste azbestowo - cementowe	2200
Sołectwo Prędocin	Płyty faliste azbestowo - cementowe	11729
Sołectwo Prędocinek	Płyty faliste azbestowo - cementowe	5445
Sołectwo Prędocin Kolonia	Płyty faliste azbestowo - cementowe	6234
Sołectwo Sereźzice	Płyty faliste azbestowo - cementowe	5953
Sołectwo Kolonia Sereźzice	Płyty faliste azbestowo – cementowe	4017
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	200
Sołectwo Starosiedlice	Płyty faliste azbestowo – cementowe	10180
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	200
Sołectwo Walentynów	Płyty faliste azbestowo - cementowe	1750
Miasto Ilża	Płyty faliste azbestowo - cementowe	50383
RAZEM	Płyty faliste azbestowo – cementowe	225 817
	Płyty azbestowo – cementowe płaskie	1 780

*wg danych Urzędu Miejskiego w Ilży

Łącznie na terenie Miasta i Gminy Ilża znajduje się 227 597 m² płyt azbestowo-cementowych (eternitu) – wartość zinwentaryzowana.

Szacuje się, że ok. 25% wyrobów azbestowo-cementowych na terenie gminy nie zostało jeszcze zinwentaryzowanych, stanowi to ok. 56 900 m² (853,50 Mg).

Przyjęto średnią wagę 1 m² płyty azbestowo-cementowej 15 kg.

Znając ilość płyt azbestowych oraz ciężar 1 m² płyty można obliczyć szacunkową wagę wyrobów azbestowo-cementowych na terenie gminy.

$$227\,597\text{ m}^2 \times 15\text{ kg} = 3\,413,95\text{ Mg}$$

Do dalszych wyliczeń oraz szacunków ilości zabudowy eternitowej jak również kosztów jej usunięcia należy więc przyjąć wszystkie wyroby zinwentaryzowane oraz odpady, które zakłada się, że znajdują się na nieruchomościach zlokalizowanych na terenie gminy tj.:

$$3413,95\text{ Mg} + 853,50\text{ Mg} = 4\,267,45\text{ Mg}$$

Przy powyższych założeniach z obliczeń wynika, że na terenie miasta i gminy Iłża znajduje się około **4 267 Mg** płyt cementowo-azbestowych.

W celu zakwalifikowania wyrobów zawierających azbest do dalszego użytkowania lub usunięcia oraz określenia stopnia pilności działań naprawczych, wykonano ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Do grupy I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) zakwalifikowano 0,8% pokryć dachowych, co stanowi około **34 Mg**, które muszą być usunięte w pierwszej kolejności.

6. Finansowe aspekty realizacji programu

Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy.

Dotacje i kredyty krajowe

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) określa zasady funkcjonowania narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być przeznaczone m.in. na wspomaganie działalności w zakresie:

- dofinansowywanie inwestycji ekologicznych realizowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych,

- badań, upowszechniania ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym na programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, programy ochrony przed hałasem, plany gospodarki odpadami, plany działań krótkoterminowych, a także na realizację powyższych planów i programów.

Fundusze Unii Europejskiej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) jest to dokument określający system wykorzystania oraz wdrażania funduszy unijnych:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Funduszu Spójności.

Cele Narodowej Strategii Spójności będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych:

- a) Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- b) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- c) Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- d) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- e) Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- f) Program Operacyjny Pomoc Techniczna,
- g) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – każde z szesnastu województw w latach 2007-2013 będzie realizowało własny program operacyjny, finansowany przez Europejski Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie ze wsparciem finansowym ze środków publicznych – budżetu gminy. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania kosztów: demontażu, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowo-cementowych.

Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków:

- Budżetu Gminy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków RPO,
- Środków z fundacji i funduszy wspierających działania z zakresu usuwania azbestu;

Przewiduje się, iż środki budżetu Gminy Iłża, pochodzące z wpływów z tytułu opłat i kar za oddziaływanie na środowisko i wprowadzanie w nim zmian, będą przeznaczane na dofinansowanie realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem pokryć dachowych z materiałów zawierających azbest, przez właścicieli budynków zlokalizowanych w gminie Iłża oraz pokryć osłon śmietnikowych, a także na usunięcie wyrobów zawierających azbest składowanych na posesjach zlokalizowanych w gminie Iłża.

Wysokość udziału finansowego Gminy zależna będzie od możliwości finansowych w danym roku budżetowym oraz ilości składanych wniosków. Szczegółowe warunki i procedury pomocy finansowej dla właścicieli i współwłaścicieli nieruchomości oraz dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych podejmujących się usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest zostaną określone w „Regulaminie określającym tryb postępowania o udzielanie dofinansowania na likwidację wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach na terenie Miasta i Gminy Iłża”. Regulamin stanowi załącznik do Zarządzenia Burmistrza Iłży w sprawie udzielania pomocy finansowej na usuwanie pokryć dachowych z materiałów zawierających azbest z budynków osób fizycznych oraz pokryć osłon śmietnikowych.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto następujące jednostkowe koszty wykonania w/w usług:

Średni koszt demontażu 1 m² płyty azbestowo-cementowej – 12 zł

Średni koszt opakowania i transportu - 6 zł/Mg/km

Średni koszt składowania płyt – 500 zł/Mg

Na terenie województwa mazowieckiego, w miejscowości Rachocin, Gmina Sierpc funkcjonuje składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest. Zakłada się, że to właśnie tam będzie składowany azbest usunięty z terenu miasta i gminy Iłża. Odległość tego składowiska od gminy Iłża wynosi około 230 km.

Najbliższe składowisko, na którym składowane są odpady zawierające azbest znajduje się w miejscowości Poniatowa Wieś (gm. Poniatowa, woj. lubelskie), które położone jest w odległości ok. 80 km od gminy Iłża.

Przy powyższych założeniach szacunkowy koszt demontażu, transportu i składowania 1m² płyty azbestowo-cementowej wyniesie około 27 zł.

Na terenie miasta i gminy Iłża znajduje się około 284 497 m² płyt azbestowych. Realizacja całego procesu usuwania azbestu potrwa do końca 2032 roku, więc średniorocznie powinno zostać usunięte około 13 tys. m² płyt azbestowych. W latach 2010-2013 przewiduje się usunięcie około 50 tys. m² azbestu znajdującego się na budynkach i budowlach.

Ogólny koszt usunięcia wyrobów azbestowo cementowych z miasta i gminy Iłża wyniesie:

$$284\ 497\ \text{m}^2 \times 27\ \text{zł}/\ \text{m}^2 = 7\ 681\ 419\ \text{zł}$$

O dofinansowanie do poniesionych kosztów usuwania azbestu mogą się również ubiegać właściciele nieruchomości u których znajduje się azbest zdjęty wcześniej (przed wdrożeniem programu usuwania azbestu na terenie Miasta i Gminy) i złożony na posesji oraz Spółdzielnie Mieszkaniowe posiadające osłony śmietnikowe z materiału zawierającego azbest. Wówczas dofinansowanie będzie obejmowało koszty opakowania, transportu i składowania płyt azbestowych (bez kosztów demontażu pokrycia).

Poniższa tabela przedstawia harmonogram rzeczowy programu

Harmonogram rzeczowy na lata 2010-2032

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest” oraz „Regulaminu określającego tryb postępowania o udzielanie dofinansowania na likwidację wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach na terenie Miasta i Gminy Iłża”	V 2010
2.	Zorganizowanie spotkań z mieszkańcami, którzy zgłosili posiadanie wyrobów zawierających azbest, informacja na temat zarejestrowanych firm zajmujących się zdejmowaniem eternitu	2010
3.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2010 - 2032
4.	Realizacja „Programu...”	2010 - 2032
5.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2010 – 2032
6.	Monitoring i ocena realizacji „Programu...”	2010 - 2032

	w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Iłża	

Ze względu na dość dużą skalę występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy, władze samorządowe muszą podjąć starania o pozyskanie środków zewnętrznych oraz uwzględnić problem dofinansowania usuwania azbestu w corocznych budżetach Gminy - by zgodnie z „Krajowym programem usuwania azbestu...” do 31 grudnia 2032 r. całkowicie usunąć azbest z terenu miasta i gminy Iłża.

O kolejności usuwania wyrobów azbestowych powinny decydować wyniki oceny stanu technicznego pokrycia dachowego.

Zakłada się, że właściciele nieruchomości uzyskają od Gminy dofinansowanie w wysokości 27 zł/m² zdemontowanych płyt cementowo-azbestowych. W tym przypadku na ww. zadanie w latach 2010-2032 należałoby zabezpieczyć kwotę **7 681 419 zł**, co rocznie daje kwotę około **350 000 zł**.

Budżet gminy nie jest w stanie samodzielnie sfinansować tego zadania – tempo realizacji programu zależne będzie od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki Unii Europejskiej i inne).

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 150 m² pokrycia dachowego uzyska dofinansowanie:

$$150 \text{ m}^2 \times 27 \text{ zł/m}^2 = 4050 \text{ zł}$$

Właściciel nieruchomości pokryje koszty związane z zamontowaniem nowego pokrycia dachowego.

Sfinalizowanie zadania nastąpi po skompletowaniu odpowiednich dokumentów, tj. faktury za wykonaną usługę, dokumentu potwierdzającego zgłoszenie robót lub uzyskanie pozwolenia na budowę/rozbiórkę od Starosty Radomskiego, karty przekazania odpadu oraz protokołu zdawczo-odbiorczego potwierdzającego realizację zadania (sporządzonego przez pracownika Urzędu Miejskiego w Iłży).

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i utylizację odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać odpowiednie pozwolenia. Firma zajmująca się usuwaniem azbestu na terenie miasta i gminy Iłża zostanie wyłoniona na drodze przetargu – w ramach przetargu zostanie też określony koszt unieszkodliwienia 1 m² płyt azbestowych.

Wykaz firm posiadających decyzję w sprawie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest powstającymi w

wyniku przeprowadzanych prac remontowo – budowlanych na terenie powiatu radomskiego znajduje się w **załączniku nr 2**.

7. Podsumowanie

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urzędzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

Załącznik Nr 1

WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

USTAWY

- 1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z póź. zm.)
- 2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
- 3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych** (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.)
- 4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach** (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.)
- 5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)
- 6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw** (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)
- 7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z póź. zm.)

ROZPORZĄDZENIA:

- 1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych** (Dz. U. Nr 171, poz. 1666, z późn. zm.)
- 2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy** (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.)
- 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji** (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)
- 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)
- 5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest**

zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109)

6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645, z późn. zm.)

7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674)

8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.)

9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595)

10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 oraz z 2008 r. Nr 200, poz. 1235)

11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649)

12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)

13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)

14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213)

15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do

sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686)

16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055)

17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439)

18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12)

19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858)

20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320)

21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935)

22. Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 667)

23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.)

24. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)

25. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.)

26. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)

27. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571)

DYREKTYWY

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)

2. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317)

Zmieniające dyrektywę Rady 76/769:

- Dyrektywa Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowująca po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu o stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999, s. 18, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193)

- Dyrektywa Rady 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. zmieniająca po raz piąty dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 263 z 24.09.1983, str. 33; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 7, str. 118)

- Dyrektywa Rady 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. zmieniająca po raz siódmy (azbest) dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1985, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 86)

- Dyrektywa Komisji 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. dostosowująca do postępu załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 363 z 31.12.1991, str. 36; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 11, str. 13)

3. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264) Zmieniające dyrektywę Rady 83/477:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/18/WE z dnia 27 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 97, z 15.04.2003, str. 48; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, str. 312)

- Dyrektywa Rady 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniająca dyrektywę 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 206 z 29.07.1991, str. 16; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 415)

- Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych przy pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG (Dz. Urz. WE L 131 z 5.05.1998, str. 11, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 279)

4. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu

zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269)

5. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349)

6. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213)

7. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35)

8. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228)

9. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).

Załącznik Nr 2

WYKAZ FIRM

posiadających zezwolenie na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających

azbest na terenie Powiatu Radomskiego

(wg danych Urzędu Miejskiego w Iłży)

1. „Nesco-Polska” Sp. z o.o.

ul. Kopernika 58, 05-501 Piaseczno;

2. Budownictwo „ALFIX”

Jerzy Kostecki

ul. Upalna 15 lok. 7, 15-668 Białystok;

3. Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „CARO”

ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12, 22-400 Zamość

tel./fax. (084) 627 30 13, tel. kom. 0608 435 133,

e-mail: caro@zamosc.home.pl;

4. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”

ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa

tel. (22) 821 34 67, 621 21 97;

5. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Export-Import „PEWJOL”

ul. Kopernika 8/5, 26-300 Opoczno;

6. PPH „GRAMA”

Piotr Grabowski,

Os. Gen. Maczka 17/5, 37-100 Łańcut,

tel. (017) 852 15 51, 859 00 40, tel. kom. 0 605 696 915;

7. ALGADER HOFMAN Sp. z o. o.

ul. Wólczańska 133, budynek 11B, 01-919 Warszawa

tel. (022) 864 94 97, 864 94 99,

tel. kom. biuro 0603 124 853,

e-mail: algader_biuro@post.pl,

8. Zakład Remontowo-Budowlany

Stanisław Karolczak

ul. Przełajowa 10/56, 94-044 Łódź;

9. Firma Usługowo-Handlowa „WOD-PRZEM”

ul. Solska 34, 87-100 Toruń

Oddział w Płocku ul. Konopnickiej 28;

10. „INSTAL-GLOB”

Marcin Maj
Zalesice Kolonia 14 A, 26-680 Wierzbica
tel. (048) 366 19 12, 606 694 088;

11. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o.

ul. Graniczna 6 Reguły, 05-816 Michałowice
biuro: Chlebnia 48, 05-825 Grodzisk Mazowiecki;

12. „GAJAWI” PPHU Gabriel Rogut

ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź;

13. PHU „DAWBUD” Usługi Ogólnobudowlane

Paweł Grzywacz
ul. Krótka 16, 26 – 670 Pionki
tel. (048) 612 13 39, 693 131 792;

14. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO”

Jerzy Szczukocki,
ul. 1-go Maja 25, 97–300 Piotrków Trybunalski;

15. Firma Handlowo–Usługowa RKW–DEKER

Wyrąbkiewicz Krzysztof
ul. Wincentego Kadłubka 4, 27–500 Opatów;

16. Przedsiębiorstwo PUH „WOMAX”

ul. Zielna 3/1, 26 –600 Radom
tel. (048) 366 80 81, 603 656 256;

17. Zakład Budowlano–Usługowo–Handlowy

Jerzy Michalski
ul. Skłodowskiej 17A/10, 26–600 Radom;

18. Hydrogeotechnika Sp. z o.o.

ul. Ściegiennego 262 A, 26-116 Kielce;

19. Firma Handlowo–Usługowa „WIKI”

Agnieszka Majda
ul. Sobieszowska 10A, 58–570 Jelenia Góra;

20. Przedsiębiorstwo Produkcyjno–Handlowo–Usługowe

„ABBA-KOMED” Sp. z o.o.
ul. Moniuszki 11/13, 87–100 Toruń;

21. Firma „Transport – Metalurgia” Sp. z o.o.

ul. Reymonta 62, 97–500 Radomsko;

22. Firma „EKO – MIX”

Spurek Konstanty Andrzej

ul. Grabiszyńska 163, 50 – 950 Wrocław;

23. Przedsiębiorstwo Handlowo–Usługowe „DACHMEX”

K. Wojewoda

08–504 Ułęż Sarny 28A;

24. Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych Blacharstwo Montażowe

Ryszard Szczotka

08–504 Ułęż Sarny 28A;

25. „KAN–POL” P.P.H.U.

Iwona Łosiewicz

ul. Storczykowa 30, 30–143 Lublin;

26. „STACON TIS DUSZAK” Sp. J.

ul. Ogrodowa 5, 07 – 420 Kadzidło

27. Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX” Sp. z o.o.

Radom ul. Wrocławska 3

tel. (048) 362 88 42;

28. Usługi Remontowo – Budowlane

Jan Lorek,

26–706 Tczów 88

tel. (048) 676 82 20;

29. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo–Usługowe

„Plastimet –Panorama” Sp. z o.o.

ul. Fabryczna 9, 05–084 Leszno;

30. Firma R&M plettac Sp. z o.o.

ul. Kościuszki 19, 63 – 500 Ostrzeszów;

31. Przedsiębiorstwo Produkcyjno–Handlowe „Multibau”

Koczoń Andrzej

ul. Mielczarskiego 8, 26–600 Radom

tel. (048) 364 26 11; 606489492;

32. Firma „ALBEKO” Sieger Sp.J

Gmina Skrwilno, 87–510 Kotowy
tel. (054) 280 02 88; (054) 280 02 87;

33. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „JANUSZ”

ul. Kasprowicza 18, 96-100 Skierniewice
tel. (046) 833 16 65; 501 415 820,

34. Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o.

ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik
tel. (081) 825 26 05;

35. Firma Handlowo Usługowa „PROJEKTBUD”

Edyta Psut
ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa
tel. (044) 725 21 74; (022) 831 76 88; 502 308 504;

36. Firma „BUHCK RECYCLING” Sp. z o.o.

ul. Romana Maya 1, 61-371 Poznań
tel. (061) 650 23 01; (061) 650 23 19;

37. Firma „SPE-BAU” Sp. z o.o.

ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław
tel. (071) 362 44 79;

38. Zakład Usług Produkcji i Handlu

inż. Jan Stanisław Górliński;
ul. Moniuszki 85, 06-200 Maków Mazowiecki
tel. (029) 71 70 467; 606 640 377;

39. Zakład Usługowy Ciesielstwo-Blacharstwo-Dekarstwo

Roman Piwowarczyk
Modrzejowice 76, 26-640 Skaryszew
tel. (048) 610 37 84;

40. Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe „AWAT” Sp. z o.o.

ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa
tel. (022) 683 92 48, 683 91 63, 683 91 78;

41. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe

Krzysztof Kozak
ul. Goszczewicka 19, 26-600 Radom

tel. (048) 31 59 25,

42. Firma „SELL-BUD” Sp. z o.o.

ul. Zagnańsk 71, 25-953 Kielce
Oddział Radom
ul. Warszawska 149, 26-600 Radom
tel. (048) 385 01 90;

43. „Santa – Eko” Tadeusz Zych Izabela Rutowska Sp. J.

ul. Portowa 24, 27–600 Sandomierz,

44. Usługi Blacharsko-Dekarskie

Bożena Kaleta
ul. Halinowska 5a, 26-600 Radom
tel. (048) 331 06 34;

45. PPU MECHATRONIK

Górki Szczukowskie 1, 26–065 Piekoszków;

46. Firma „POLONICA” Sp. z o.o.

ul. 1 Maja 191, 25–655 Kielce
tel. (041) 34 55 640;

47. Firma „DACH SERVICE”

Marcin Olczykowski
ul. Polna 8/15, 26–800 Białobrzegi
tel. 601 204 579;

48. Usługi Dekarskie

Stanisław Gozdur
Bąkowa 158, 27–300 Ciepiałów;

49. „SELL- BUD INWEST” S.C.

ul. Zagnańska 71, 25 – 953 Kielce
tel. (041) 331 25 13, (048) 385 01 90;

50. Przedsiębiorstwo Produkcyjno–Usługowo–Handlowe „POL – BUD” s.c.

ul. Andersa 3/75, 26 - 600 Radom
tel. (048) 34 49 634;

51. Zakład Remontowo-Budowlany i Instalatorstwo Elektryczne

Krzysztof Wodecki
ul. Dekarska 16 m. 1, 26-600 Radom

tel. (048) 333 06 80,

52. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ZACH-UTYL”

Joanna Zacharz

ul. Batalionów Chłopskich 71, 25-671 Kielce

tel. (041) 345 17 83; 331 71 10;

53. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „NOBIS”

Jan Nobis

Pakosław 296, 27-100 Iłża

tel. 510 288 431;

54. Środowisko i Innowacje Sp. z o.o.

Dobrów, 28-142 Tuczępy;

55. Firma Budowlano-Handlowa

Łukasz Piwowarczyk

Modrzejowice 76, 26 – 640 Skaryszew;

56. Przedsiębiorstwo-Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „WABANA”

Waldemar Sielwanowski

Pakosław 302, 27-100 Iłża

tel. 604 420 561;

57. Usługi Montażowo-Budowlane

Sylwester Trzos

Jedlnia 8; 26-670 Pionki

tel. (048) 381 72 73; 608 316 444;

58. Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „REMAR”

Rafał Makowski

ul. Józefa Brandta 48; 26-505 Orońsko

tel. (048) 365 05 44; 603 607 859;

59. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo-Produkcyjne „EURO-GAZ”

Łój, Wierzbicka, Nawrot, Wierzbicki Sp.j.

Zgórsko 31A, 26-052 Sitkówka-Nowiny

tel. (041) 346 51 87; 607 269 111,

60. Walkiewicz Piotr

ul. Ostrowiecka 3/73, 26-600 Radom

tel. 696 048 013;

61. Zakład Remontowo – Budowlany

Stanisław Michalski

ul. Struga 76/13, 26-600 Radom

tel. (048) 344 78 19, 607 160 449;

62. Stanisławek Cezary „CZARBUD”

Usługi Remontowo-Budowlane

ul. Komandosów 4/228, 26-611 Radom

tel. 604 641 251.

**WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY
ZAWIERAJĄCE AZBEST (źródło: baza danych Ministerstwa Gospodarki)**

Województwo	Gmina	Miejscowość
dolnośląskie	Wałbrzych	Wałbrzych
dolnośląskie	Oława	Godzikowice
świętokrzyskie	Tuczępy	Dobrow
lubelskie	Poniatowa	Poniatowa Wieś
lubuskie	Gorzów Wielkopolski	Chróścik
małopolskie	Bolesław	Ujków Stary
małopolskie	Tarnów	Tarnów
mazowieckie	Sierpc	Rachocin
podkarpackie	Radymno	Młyny
podkarpackie	Pysznica	Pysznica
śląskie	Knurów	Knurów
śląskie	Świętochłowice	Świętochłowice
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
zachodniopomorskie	Sianów	Sianów
warmińsko-mazurskie	Zalewo	Półwieś
wielkopolskie	Trzemeszno	Pasieka
wielkopolskie	Konin	Konin
zachodniopomorskie	Myślibórz	Dalsze
zachodniopomorskie	Marianowo	Marianowo
lubelskie	Kraśnik	Kraśnik
kujawsko-pomorskie	Pruszcz	Małociechowo
podlaskie	Miastkowo	Miastkowo
łódzkie	Radomsko	Jadwinówka
kujawsko-pomorskie	Włocławek	Włocławek
dolnośląskie	Żukowice	Głogów
łódzkie	Kleszczów	Bagno-Lubień
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
pomorskie	Słupsk	Bierkowo

W latach 2010 – 2032 planowana jest budowa 56 składowisk odpadów zawierających azbest lub kwater do składowania odpadów zawierających azbest. Pojemność składowisk, ich lokalizacja i ilość na danym terenie zależą od

decyzji jednostek samorządu terytorialnego i powinny być uwzględnione w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. W kolejnych latach planowana jest budowa 4 składowisk odpadów (województwa: podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie) o łącznej pojemności kwater 89 240 m³.

Wykaz przygotowywanych składowisk odpadów zawierających azbest:

Nazwa składowiska Lokalizacja	Nazwa i adres zarządzającego składowiskiem	Projektowana pojemność składowiska [m³]
Kozodrza gm. Ostrów	Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie	17 740
Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki gm. Jedwabne	Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4, 18-400 Jedwabne	I etap - 20 000 II etap - 21 500
Kwaterna na odpady zawierające azbest	Zakład Utylizacji Sp. z o. o. w Gdańsku ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk Szadółki	b.d.
Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji hałdy Huty „Florian”	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	30 000

*źródło: Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, lipiec 2009